

[Niels Westerby.]

markedet. Da er det, man uvægerligt spørger sig selv, når man ikke er medlem af udenrigsministerens høje forhandlingsstab: er det et skridt på vejen ud af EFTA, er det en antydning af en ny markedspolitik, eller er det et led i bestræbelserne på at true de andre EFTA-lande til at give os rimeligere vilkår for vor landbrugseksport til disse lande, thi denne landbrugseksport har så visseligen ikke gode kår inden for EFTA?

Man kan selvfølgelig sige, det er svært for udenrigsministeren fuldt ud at forklare sig på dette område, for hvis det sidste — altså at ville true EFTA-landene til indrømmelser med hensyn til vor landbrugseksport — er udenrigsministerens politik, kan han ikke helt åbent give udtryk for det, da det ville undergrave udenrigsministerens egen taktik.

Jeg vil gerne give udtryk for på liberalt centrums vegne, at det, der interesserer os, naturligvis er den brede europæiske løsning, og det er vel det, der interesserer det meget store flertal her i det høje ting. Danmark sidder eksportmæssigt, økonomisk, imellem to stole, så længe der er den europæiske markedsopdeling, jeg havde nær sagt: selv om vi er placeret på en af dem; det koster os noget i fællesmarkedet at være medlem af EFTA, og det ville også koste os noget, hvis det omvendte var tilfældet. Derfor er der ikke nogen økonomisk løsning, der er tilfredsstillende for Danmark, før man får den brede europæiske løsning. På den anden side må man sige, at det er ikke rigtigt at tilstræbe en bred europæisk løsning på et hvilket som helst vilkår.

Ud fra storpolitiske synspunkter kan vi sige, at perioden efter 1945 var præget af, at der skete en samling for Østeuropas vedkommende, omend tvungent, omkring Sovjetunionen og for Vesteuropas vedkommende omkring USA, altså en todeling, hvorefter den største del gik til vest og den mindste del til øst. I udenrigspolitisk henseende er der centrifugale kræfter i bevægelse, det, man kalder centrifugalismen. Det kommer klart til udtryk i Rumæniens forsøg på at frigøre sig for sovjetisk overherredømme, og det giver sig også udtryk i de Gaulles nationalistisk prægede politik inden for den vestlige verden.

Når man i den markedspolitiske debat her i Danmark siger, at England er nøglelandet

for Danmarks stillingtagen, er det vel sådan, at Frankrigs vilkår for engelsk optagelse i fællesmarkedet hænger nøje sammen med Frankrigs vurdering af, hvordan USAs stilling så ville blive. Frankrigs stilling er vel først og fremmest dikteret af, at man ønsker at frigøre sig for amerikansk dominans i Vesteuropa; det er vel et forhold, som bør nævnes, og som udenrigsministeren ikke har nævnt. Han har nævnt de særlige engelske vanskeligheder for tilslutning til fællesmarkedet, som i England spiller en stor rolle: de særlige bånd, det særlige forhold imellem England og USA, det, som man i England udtrykker lidt lyrisk, når man siger: vi rækker hånden over Atlanterhavet. Man ved jo i England, at hvis man tilslutter sig fællesmarkedet på de franske vilkår, vil det ikke kunne ske, uden at man må opgive disse særlige bånd til USA, for det er vel sådan, at man fra fransk side betragter England som Amerikas fuldmægtig i Europa — eller for at udtrykke det lidt mere klassisk: at man fra fransk side betragter England som Amerikas trojanske hest, der skal puttes ind i fællesmarkedet. Jeg tror imidlertid, at der ligger en meget stor værdi i at finde en løsning på det problem at få England ind i fællesmarkedet, bl. a. fordi det vil give fællesmarkedet den fra et dansk synspunkt rigtige udformning.

Det er nok rigtigt, at fællesmarkedet, som hr. Poul Møller siger, er et politisk fællesskab, men man må på den anden side også tænke på, at der i fællesmarkedet er et problem i retning af at give dette ikke en bureaukratisk, men en demokratisk opbygning. Jeg tror, at der i og for sig i det engelsk-franske fællessyn på suverænitetsafgivelse kunne ligge en sikkerhed for, at det samarbejde, vi kan nå frem til i Europa, får et mere demokratisk tilsnit; men jeg vil indrømme, at den retlige side af sagen, dette, at de små landes rettigheder bliver nedskrevet og bliver sikret, selvfølgelig vil træde noget tilbage i billedet. Jeg tror endvidere, det har sin store betydning, at man gennem engelsk deltagelse kan få en sikring af forholdet mellem Europa og USA, således at Europa ikke kommer til at svømme frit rundt imellem øst på den ene side og vest på den anden side, hvorved vi vel fra et rent fredspolitisk synspunkt kunne få usikre tilstande. Det er vel også, som flere